

Nr 163

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition angående ny organisation av försvarets fabriksstyrelse m. m., dels riksdagens år 1964 församlade revisorers berättelse angående statsverket, i vad berättelsen avser det ekonomiska utfallet av driften vid försvarets fabriksverks tvätt- och reparationsanstalter, jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

I propositionen nr 119 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 2 april 1965, föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordade riktlinjer för organisation av försvarets fabriksstyrelse, dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att vidta de ändringar i personalförteckningen för försvarets fabriksstyrelse som föranleds av vad departementschefen föreslagit.

Under försvarsdepartementet, § 11, i riksdagens år 1964 församlade revisorers berättelse ha revisorerna förordat, att vissa förhållanden beträffande det ekonomiska utfallet av driften vid försvarets fabriksverks tvätt- och reparationsanstalter böra överses (Del I, s. 90—105).

Över nämnda paragraf i revisionsberättelsen ha utlåtanden avgivits av *försvarets intendenturverk, försvarets fabriksstyrelse, statskontoret, statens institut för hantverk och industri* samt *Svenska landstingsförbundet* (Del II, s. 48—61).

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehått *dels* två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Stefanson m. fl.* (I: 267) och den andra inom andra kammaren av herr *Nordgren m. fl.* (II: 323), i vilka hemställts, såvitt nu är i fråga, att riksdagen måtte i enlighet med riksdagens revisorers förslag i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning huruvida behov föreligger att genom statens medverkan öka landets totala produktionsresurser på tvätteriområdet,

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Lundberg m. fl.* (I: 744) och den andra inom andra kammaren av herr *Nordgren m. fl.* (II: 874), i vilka hemställts att riksdagen i anledning av

1 — *Bihang till riksdagens protokoll 1965. 6 saml. Nr 163*

Kungl. Maj:ts proposition nr 119 måtte fatta principbeslut om nedläggning av den under försvarets fabriksstyrelse lydande centrala beklädnadsverkstaden i Karlskrona,

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Erik Filip Petersson* och *Thorsten Larsson* (I: 745) och den andra inom andra kammaren av herr *Werbros m. fl.* (II: 875), i vilka hemställts att riksdagen vid sin behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 119 angående ny organisation för försvarets fabriksstyrelse m. m. måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om att en skyndsamt utredning verkställes beträffande fabriksstyrelsens framtida organisation och verksamhet samt att nuvarande organisation bibehålles i avvaktan på resultatet av denna utredning,

dels ock en inom andra kammaren av herr *Vigelsbo m. fl.* väckt motion (II: 756), vari hemställts bl. a. att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära en extern förutsättningslös utredning rörande omfattningen och inriktningen av fabriksverkets framtida verksamhet.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, hänvisas till motionerna II: 323, I: 744, II: 875 och II: 756.

Departementschefen har anfört följande.

»Jag har i det föregående redogjort för den utredning om strukturrationalisering vid försvarets fabriksverk som försvarets fabriksstyrelse verkställt i syfte att effektivisera rörelsen och göra den mera lönsam. I anslutning till utredningens resultat har fabriksstyrelsen lagt fram förslag om en ändrad och förstärkt organisation av ledningsorganet, försvarets fabriksstyrelse. Styrelsen har senare också kommit in med förslag om lämplig företagsform för fabriksverkets tvätterier med hänsyn till den samverkan som äger rum mellan fabriksstyrelsen och landstingen på tvättnområdet.

Fabriksstyrelsen skall enligt sin instruktion under Kungl. Maj:t leda och ha uppsikten över verksamheten vid underställda fabriker och tvätterier. Det åligger därvid bl. a. styrelsen att med beaktande av krigsberedskapens krav sörja för att fabriksverkets leveranser fullgörs i vederbörlig ordning. Men försvarets fabriksverk är också ett affärsdrivande verk. Fabriksstyrelsen har därmed i sin företagsledande funktion likartade problem som styrelserna för statens övriga affärsdrivande verk. Vikten av att den företagsledande funktionen kan arbeta effektivt har under senare år alltmer accentuerats. Detta har framförallt blivit påtagligt för fabriksverket, som har att arbeta i hård konkurrens med annan företagsamhet. Fabriksverket är i det närmaste uteslutande hänvisat till att täcka sina kostnader med priser vid vilkas bestämmande marknadens reaktion faller utslaget. Detta är uppenbart i fråga om exportförsäljningen och när det gäller civila produkter. Men även i fråga om försäljningen till försvarets förvaltningsmyndigheter är priskonkurrensen påtaglig.

Vid bedömning av fabriksverkets organisation och framtida inriktning måste man enligt min mening i första hand se till att verket kan arbeta företagsekonomiskt rationellt och kan göra sig gällande på marknaden. För staten som företagsägare är det angeläget att tillvarata alla möjligheter till rationaliseringar som sänker kostnaderna och stärker verkets konkurrenskraft. Dessutom är — vilket jag framhållit i ett tidigare sammanhang (prop. 1965:26) — för staten som stor beställare av försvarsmateriel fabriksverkets konkurrenskraft när det gäller företagets produkter betydelsefull som prisreglerande faktor på marknaden. Det torde också förhålla sig så, att enbart existensen av ett rationellt drivet statligt företag på detta område har en direkt och indirekt prisreglerande effekt genom att det påverkar den enskilda industrin att i möjligaste mån pressa sina priser och kostnader. Då vidare fabriksverkets uppgifter och investeringsbehov årligen måste granskas av statsmakterna med beaktande av konstaterad och beräknad lönsamhet, finner jag det inte motiverat att låta verkställa en sådan extern utredning om bl. a. omfattningen av den produktion som med nödvändighet måste ske i statlig regi, som statskontoret ifrågasatt i sitt remissyttrande. Däremot bör fabriksstyrelsen på sätt som nu skett och som är vanligt inom annan företagsamhet fortlöpande pröva möjligheterna att vidta rationaliseringar eller andra åtgärder för att öka lönsamheten.

Statskontoret berör också lämpligheten av en annan organisation av fabriksverket som bl. a. innebär att försäljningsfunktionen för de produkter, som ingår i vapen- och ammunitionsgruppen, förläggs på skilda produktgrupper. Med hänsyn till att vapen- och ammunitionstillverkningen i hög grad är integrerad torde det inte vara ändamålsenligt att dela upp den på skilda produktgrupper. Vapenexportens känsliga natur gör att jag heller inte är beredd att medverka till att denna försäljning delegeras från fabriksstyrelsen. Däremot kan enligt min mening när det gäller andra varor och tjänster, som fabriksverket tillhandahåller, en organisation i produktgrupper vara ändamålsenlig, något som också fabriksstyrelsen förutsatt.

Jag kan inte heller dela statskontorets uppfattning att beslut om att nedlägga centrala beklädnadsverkstaden skall fattas snarast. Då verksledningen ansett det lämpligt att försöka göra verksamheten lönsam genom ändrad produktionsinriktning bör man enligt min mening rimligen avvakta resultaten av dessa försök. Jag kommer att noggrant följa verksamheten och vara beredd att ta ställning i frågan när större klarhet vunnits om försökens resultat, vilket enligt fabriksstyrelsen bör kunna ske inom två år. I fråga om den av fabriksverket bedrivna försäljningen av överskottsmateriel, som nu är provisoriskt inordnad i fabriksstyrelsen, har denna visat sig falla väl ut och den bör därför nu fast knytas till verket. Jag vill erinra om att verksamheten centraliserats till fabriksstyrelsen från krigsmaktens centrala förvaltningsmyndigheter i syfte att göra försäljningen mer lönsam.

Statskontoret har i anslutning till uttalande av riksdagens revisorer an-

sett angeläget att utredningen om tvätteriernas företagsform även skulle inrymma konkreta förslag om att föra över tvätteriverksamheten i dess helhet till landstingen. Såsom framgått av den föregående redogörelsen har den utredning fabriksstyrelsen företagit i nära kontakt med landstingen resulterat i ett förslag att tvätteriverksamheten även i fortsättningen skall bedrivas inom försvarets fabriksverk. För att tillgodose landstingens önskemål om bättre insyn och ökat medinflytande föreslås att lokala tvätteriråd inrättas vid varje tvätteri. Därtill föreslås att ett centralt tvätteriråd skall tillkomma för samordning av de lokala tvätterirådens verksamhet och för behandling av frågor av gemensamt intresse e. d. Jag har tidigare denna dag, i samband med att jag framlagt förslag angående uppförande av ett nytt tvätteri i Eskilstuna, redovisat att avtal om inrättande av tvätteriråd redan träffats mellan fabriksstyrelsen och landstingen i Södermanlands, Västmanlands och Uppsala län för att bereda landstingen den insyn och det medinflytande i tvätteriverksamheten som de önskar. Mot den bakgrunden och med hänsyn till att representanter för Svenska Landstingsförbundet förklarat sig inte ha något att erinra mot den föreslagna organisationen för samarbetet mellan landstingen och staten i denna verksamhet, kan konstateras att frågan om landstingens insyn och medinflytande nu fått en tillfredsställande lösning.

Jag vill även i detta sammanhang erinra om Kungl. Maj:ts förslag till riksdagen om ändring i förordningen den 1 december 1959 (nr 507) om allmän varuskatt (prop. 1965:87), vilket bl. a. innebär att de prestationer fabriksverket utför åt landstingen på tvätteriområdet blir skattefria.

Jag övergår nu till frågan om fabriksstyrelsens organisation. Enligt fabriksstyrelsens förslag till ny huvudorganisation skall denna utgöras av verksstyrelsen — försvarets fabriksverks styrelse — jämte huvudkontor.

Verksstyrelsen föreslås bestå av en generaldirektör och chef för försvarets fabriksverk, en överdirektör, tillika generaldirektörens ställföreträdare, samt ytterligare fyra ledamöter.

Den centrala administrationen föreslås organiseras på ett huvudkontor med sju avdelningar. Därutöver bör ett särskilt tvätteriernas centralkontor inrättas, vilket tillsammans med tvätterierna bildar en särskild produktgrupp benämnd försvarets fabriksverk, centraltvätterierna.

De i huvudkontoret ingående avdelningarna föreslås bli försäljningsavdelning, ekonomiavdelning, teknisk avdelning, produktionsavdelning, anläggningsavdelning, personalavdelning och organisationsavdelning. Härjämte skall enligt förslaget finnas en ombudsman och en konsult, såsom stabsorgan direkt underställda verkschefen.

Styrelsen föreslår vissa tjänsteförändringar i anslutning till den nya organisationen, nämligen att en tjänst som överdirektör i lönegraden Bp 5 inrättas i utbyte mot en tjänst som överingenjör i Bp 4 samt att en tjänst som byråchef i lönegraden Bo 3 förs på övergångsstat.

Fabriksstyrelsen anser det angeläget att den föreslagna organisationen kan börja tillämpas snarast möjligt och vara helt genomförd vid flyttningen till Eskilstuna i augusti 1965.

I yttrandena över förslaget har behovet av en omorganisation av fabriksstyrelsen inte ifrågasatts. Vad gäller den föreslagna organisationen har remissinstanserna, utom statskontoret, i stort sett biträtt förslaget eller inte haft något att erinra. Statskontoret, som är kritiskt inställt till utgångspunkterna för förslaget, anser att man i huvudsak kan godta den föreslagna organisationen som ett rent provisorium, om ytterligare prövning av organisationsalternativ inte skulle hinnas med före flyttningen till Eskilstuna.

Fabriksstyrelsens nuvarande organisation torde inte vara lämplig för en rationell ledning av företaget trots att ansträngningar gjorts för en successiv anpassning efter utvecklingen. Jag delar fabriksstyrelsens uppfattning att det är lämpligt att en omorganisation företas nu, med tanke på fabriksstyrelsens förestående flyttning till Eskilstuna. Den utformning av organisationen i stort som styrelsen föreslår ger mig inte anledning till några erinringar. Fabriksstyrelsen bör alltså utgöras av en generaldirektör, en överdirektör och ytterligare fyra av Kungl. Maj:t utsedda ledamöter. Inom fabriksstyrelsen bör finnas ett huvudkontor med sju avdelningar enligt fabriksstyrelsens förslag och ett särskilt tvätteriernas centralkontor. I likhet med statskontoret och i viss mån riksrevisionsverket anser jag att den föreslagna ombudsmannen bör ingå i en av huvudkontorets avdelningar. Likaså bör, som statskontoret anför, konsulter kunna utnyttjas på alla nivåer i företaget. Då inga särskilda tjänster begärs för de av fabriksstyrelsen föreslagna nya befattningshavarna anser jag emellertid att styrelsen i nyss angivet hänseende bör få frihet att pröva sig fram. I övrigt förutsätter jag att fabriksstyrelsen uppmärksammar och anmäler till Kungl. Maj:t de jämkningar av organisationen som kan visa sig behövliga. Jag vill i förevarande sammanhang erinra om riksdagens bemyndigande för Kungl. Maj:t att besluta om sådana ändringar i fabriksstyrelsens interna organisation, som kan genomföras utan att behov uppkommer av tjänster, vilkas inrättande ankommer på riksdagen (prop. 1963: 110, SU 114, rskr 266).

Jag föreslår att en tjänst som överdirektör i Bp 5 tillkommer i utbyte mot en tjänst som överingenjör i Bp 4 samt att en tjänst som byråchef i Bo 3 förs på övergångsstat.»

Utskottet vill erinra om att riksdagens revisorer under § 11 i sin berättelse till 1964 års riksdag hade förordat en utredning rörande försvarets fabriksverks produktionsinriktning, investeringsbehov m.m. Därvid behandlades även frågan om fabriksverkets tvätterirörelse. Beträffande sistnämnda spörsmål ansågo revisorerna att flera skäl talade för att landstingen, som vore tvätteriernas största kunder, själva omhändertade driften av denna rörelse.

I sitt över nämnda paragraf i revisionsberättelsen avgivna, av riksdagen godkända utlåtande 1964:181 erinrade utskottet om att inom fabriksstyrelsen hade igångsatts utredningar rörande dels de nytillverkande fabrikerernas produktionsinriktning, dels huvudmannaskapet för tvätteridriften. Den förstnämnda utredningen befann sig för det dåvarande under remissbehandling, medan den sistnämnda icke var avslutad. Det vore, framhöll utskottet, angeläget att de av revisorerna aktualiserade frågorna bleve allsidigt belysta. Då emellertid därför erforderlig utredning om fabriksverkets framtida inriktning ej syntes böra igångsättas förrän resultaten av styrelsens interna utredningar föreläge förutsatte utskottet, att Kungl. Maj:t toge de ytterligare initiativ, som kunde befinnas påkallade.

I sin berättelse till innevarande års riksdag ha riksdagens revisorer till behandling ånyo upptagit vissa spörsmål rörande försvarets fabriksverk (§ 11 i berättelsen). Revisorerna ha bl. a. funnit det otillfredsställande, att underskotten på vattentvätten, som till övervägande del utföres för olika landstings räkning, delvis täckts med vinster, som uppkommit på anstalternas övriga verksamhetsgrenar beträffande vilka statliga organ utgöra huvudparten av beställarna. Enligt revisorernas mening bör i fortsättningen prissättningen på de olika tjänsterna avpassas så, att full ekonomisk bärighet uppnås för envar av tvätteriernas rörelser. Vidare förorda revisorerna, att fabriksstyrelsens tvättlaboratorium sammanslås med ett liknande laboratorium, som finns inrättat vid statens institut för hantverk och industri. Slutligen ha revisorerna med erinran om att nya tvätterier planeras och redan befintliga utbyggas ansett, att innan beslut om dessa investeringar fattas noggrann undersökning bör ske rörande de fördelar staten kan tänkas ernå genom dessa utbyggnader. Därvid bör frågan om huvudmannaskapet få en sådan allsidig belysning, att däri komma att inrymmas även konkreta förslag om totalt överförande till landstingen av ifrågakvarande verksamhet.

Utskottet vill erinra om att innevarande års riksdag godkänt dels Kungl. Maj:ts proposition nr 26 angående investeringsram för fabriksverket för nästa budgetår, innefattande bl. a. uppförande av nytt tvätter i Östersund (statsutskottets utlåtande 1965:89), dels Kungl. Maj:ts proposition nr 120 om nytt tvätter i Eskilstuna (statsutskottets utlåtande 1965:103). I sistnämnda proposition redovisat mellan fabriksstyrelsen och berörda landsting träffat preliminärt samarbetsavtal godkändes av riksdagen.

Av den nu föreliggande propositionen framgår att fabriksstyrelsens förstnämnda interna utredning rörande tvätteriverksamheten utmynnat i förslag om att denna verksamhet även i fortsättningen bör bedrivas inom försvarets fabriksverk, men på sådant sätt att landstingens önskemål om större insyn och ökat medinflytande i största möjliga utsträckning tillgodoses. I detta syfte har utredningen föreslagit att — efter i varje särskilt fall med vederbörande landsting träffat avtal — ett tvätteriråd tillsättes för varje tvätter. För samordning av tvätterirådets verksamhet skall inrättas ett centralt

tvätteri råd. Representanter för Svenska landstingsförbundet ha icke haft något att invända mot den föreslagna organisationen för samarbete mellan landstingen och staten i denna verksamhet.

Såsom i det föregående nämnts har riksdagen tidigare godkänt förslag om uppförande av ett nytt tvätteri i Eskilstuna och i samband därmed godkänt ett mellan staten och vederbörande landsting träffat samarbetsavtal av nu angivet innehåll. Det kan erinras om att innevarande års riksdag i samband med förslaget om allmän varuskatt beslutat, att de prestationer fabriksverket utför åt landstingen på tvätteriområdet bli skattefria.

Det hade enligt utskottets mening varit önskvärt att — i överensstämmelse med vad riksdagens revisorer förordat och i motionerna I: 267 och II: 323 yrkats — frågan om huvudmannaskapet för de av fabriksstyrelsen administrerade tvätt- och reparationsanstalterna genom en förutsättningslös utredning fått en mera allsidig belysning än den som styrelsens interna undersökningar gett. Utskottet förutsätter emellertid, att denna fråga mot bakgrund av de erfarenheter, som genom den föreslagna företagsformen kunna vinnas, ånyo kan komma att aktualiseras av statsmakterna. Utskottet, som därför icke vill motsätta sig Kungl. Maj:ts förslag, anser att riksdagen bör i anledning av revisorerna och de förenämnda båda motionerna, såvitt nu är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet sålunda anfört.

Vad beträffar de av riksdagens revisorer framförda synpunkterna på fabriksstyrelsens prissättning på de olika tjänster, som dess tvätterier och reparationsanläggningar prestera, anser utskottet i likhet med revisorerna, att denna prissättning bör avpassas så, att full ekonomisk bärighet uppnås för envar av tvätteriernas rörelser. Av fabriksstyrelsens utlåtande framgår att styrelsen eftersträvar en dylik prissättning. Då utskottet alltså har anledning förutsätta, att vad revisorerna anfört kommer att beaktas av styrelsen torde något särskilt initiativ från riksdagens sida icke vara behövt. Utskottet vill därför inskränka sig till att vad i ärendet förekommit för riksdagen omförmåla.

Såsom av det föregående framgår ha riksdagens revisorer förordat, att undersökning sker rörande möjligheterna att sammanslå fabriksverkets tvättilaboratorium med ett liknande laboratorium, som finns inrättat vid statens institut för hantverk och småindustri. Av fabriksstyrelsens utlåtande framgår, att en kommitté med representanter för olika tvätteriintressenter för närvarande överväger möjligheterna till ökat samarbete i s. k. laboratoriefrågor. Man diskuterar därvid att söka stärka resurserna vid hantverksinstitutets laboratorium. Om dessa försök icke skulle leda till av revisorerna åsyftad rationalisering och besparing förutsätter utskottet, att frågan om sammanslagning av de båda laboratorierna ånyo underställes riksdagens prövning. Vad sålunda i ärendet förekommit får utskottet för riksdagen omförmåla.

Vad beträffar den centrala beklädnadsverkstaden i Karlskrona har stats-

kontoret ansett, att densamma snarast bör nedläggas för att undvika vidare förluster. Samma yrkande har framställts i motionerna I: 744 och II: 874. Av propositionen framgår att inom fabriksstyrelsen försök pågå för att genom ändrad produktionsinriktning göra verksamheten vid verkstaden lönande. Även om skäl tala för statskontorets förslag anser utskottet dock i likhet med departementschefen, att resultatet av dessa försök, som är att förvänta inom två år, lämpligen bör avvaktas, innan någon åtgärd vidtages. Förenämnda motioner avstyrkas alltså.

Frågan om fabriksverkets framtida inriktning har såsom tidigare nämnts berörts av 1963 års riksdagsrevisorer ävensom i de nu föreliggande motionerna I: 745 och II: 875 samt II: 756, i vilka yrkats att detta spörsmål, däribland frågan om omfattningen av den produktion som med nödvändighet måste ske i statlig regi, blir föremål för en förutsättningslös utredning. Såsom utskottet framhöll i sitt förenämnda utlåtande 1964:181 förutsatte utskottet, att Kungl. Maj:t i anledning av resultatet av fabriksstyrelsens interna utredning på området toge de ytterligare initiativ, som kunde befinnas påkallade. Departementschefen har nu förelagt riksdagen förslag till riktlinjer för styrelsens organisation och därvid gjort vissa uttalanden om verkets framtida produktionsinriktning. Propositionen bygger på fabriksstyrelsens utredningsförslag. Samtliga remissinstanser med undantag av statskontoret ha, bortsett från vissa detaljerinringar, tillstyrkt detta förslag.

Utskottet vill erinra om att fabriksverkets uppgifter och investeringsbehov årligen granskas av riksdagen med beaktande av konstaterad och beräknad lönsamhet. Såsom i det föregående erinrats har innevarande års riksdag godkänt en investeringsram för fabriksstyrelsen för nästa budgetår. Riksdagen har sålunda viss möjlighet att bedöma verkets fortsatta utveckling och inriktning och fatta de beslut, som en sådan bedömning kan ge anledning till.

Det hade dock enligt utskottets mening varit önskvärt därest, såsom statskontoret framhållit, på grundval av en förutsättningslös utredning nu kunnat ske en bedömning av den produktionsvolym, som över huvud taget erfordras för tillverkning av vapen och ammunition inom landet, ävensom ett klarläggande av omfattningen av den produktion, som av beredskaps-skäl eller med hänsyn till vidareutvecklingen av vapen med nödvändighet måste ske i statlig regi, samt den lämpligaste volymen av verkets civila produktion. En på grundval härav uppgjord plan skulle i hög grad underlätta ett ställningstagande till fabriksverkets framtida inriktning. Då utskottet, som torde få anledning att återkomma till detta spörsmål, ändock anser sig böra godtaga departementschefens förslag förutsätter utskottet, att största uppmärksamhet ägnas den pågående omställningen av vissa delar av fabriksverkets produktion. Under hänvisning till det anförda anser utskottet att riksdagen bör i anledning av motionerna I: 745 och II: 875 samt II: 756,

samtliga motioner såvitt nu är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet i det föregående anfört rörande fabriksverkets produktionsinriktning m. m.

Vad beträffar den av fabriksstyrelsen föreslagna omorganisationen av styrelsen ha remissinstanserna, med undantag av statskontoret som på sätt tidigare nämnts är kritiskt inställt till utgångspunkterna för förslaget och ansett sig enbart kunna godtaga detsamma som ett provisorium, icke haft något att erinra. Utskottet anser sig kunna godtaga utformningen i stort av styrelsens förslag med på statskontorets initiativ tillkomna ändringar och tillägg. Utskottet vill dock förutskicka, att det med hänsyn till fabriksverkets framtida produktionsinriktning och till utvecklingen över huvud taget kan komma att bli behövt att till förnyade överväganden upptaga frågan om fabriksstyrelsens organisation. I likhet med departementschefen förutsätter utskottet, att fabriksstyrelsen uppmärksammar och till Kungl. Maj:t anmäler de jämkningar av organisationen, som kunna visa sig erforderliga. Av det anförda följer att utskottet avstyrker motionerna I: 745 och II: 875, såvitt de avse oförändrad organisation.

Utskottet har icke något att erinra mot att en tjänst som överdirektör i Bp 5 tillkommer i utbyte mot en tjänst som överingenjör i Bp 4 samt att en tjänst som byråchef i Bo 3 föres på övergångsstat.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

I. att motionerna I: 744 och II: 874 icke må av riksdagen bifallas;

II. att riksdagen må, i anledning av riksdagens revisorers berättelse samt motionerna I: 267 och II: 323, såvitt nu är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört;

III. att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 745 och II: 875 samt II: 756, samtliga motioner såvitt de avse försvarets fabriksverks produktionsinriktning m. m., i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört;

IV. att motionerna I: 745 och II: 875, i vad de icke behandlats under III., icke må av riksdagen bifallas;

V. att riksdagen må med beaktande av vad utskottet anfört godkänna de av departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 2 april 1965 förordade riktlinjerna för organisation av försvarets fabriksstyrelse;

VI. att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för försvarets fabriksstyrelse, som föranledas av vad departementschefen föreslagit.

Stockholm den 23 november 1965

På statsutskottets vägnar:

GÖSTA BOHMAN

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Näsström, Gillström, Boman, fröken Andersson, herrar Einar Persson, Birger Andersson, Ivar Johansson, Fritz Persson, Axel Andersson, Virgin, Rikard Svensson, fru Wallentheim, herrar Söderberg, Per Jacobsson och Sundin; samt

från a n d r a kammaren: herrar Bohman, Blidfors, fröken Elmén, fru Lewén-Eliasson, herrar Larsson i Hedenäset, Nihlfors, Lassinantti, Johansson i Norrköping, Nelander, fru Holmberg, herrar Blomkvist, Berg, Petersson, Gustavsson i Ängelholm och Sjönell.